

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd (RP 84/2021 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Virpi Hiltunen, undervisnings- och kulturministeriet
- konsultativ tjänsteman Sanna Nieminen, finansministeriet.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Folkpensionsanstalten
- Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund - SAKKI rf
- Finlands Gymnasistförbund rf
- Alliansen för Finlands Studerande - OSKU rf
- Finlands studerandekårers förbund - SAMOK rf
- Finlands universitetsrektors råd UNIFI rf
- Finlands studentkårers förbund FSF rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om studiestöd ändras. Det föreslås att om någon på grund av covid-19-epidemin har förhindrats att inleda sina studier ska detta kunna beaktas vid beräkningen av den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation. Dessutom föreslås det att en studielåntagare som har avlagt högskoleexamen 2021 eller därefter inte ska förlora rätten till studielånskompensation eller studielånsavdrag, om han eller hon visar att det inte har varit möjligt att genomföra alla studier som krävs för examen på grund av skäl i anslutning till covid-19-epidemin. En studielåntagare ska ha rätt till studielånskompensation eller studielånsavdrag även om den tid som använts för att avlägga examen är ett läsår längre än den föreskrivna tiden.

Betänkande KuUB 3/2021 rd

Propositionen hänför sig till den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2021.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Utskottet stöder regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd i syfte att säkerställa att en person inte förlorar sin rätt till studielånskompensation eller studielånsavdrag (flexibilitet i studielånet) därför att han eller hon av orsaker relaterade till covid-19-epidemin inte har kunnat genomföra alla studier som krävs för examen.

Propositionen hänför sig till den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2021. Ändringen ökar statens utgifter för studielånskompensation med uppskattningsvis 5 miljoner euro 2021. För 2022 uppgår den beräknade utgiftsökningen till cirka 10 miljoner euro och för 2023 till cirka 5 miljoner euro. Propositionen bedöms inte ha några betydande konsekvenser från och med 2024.

Utgiftsökningarna för 2022 och 2023 har beaktats i planen för de offentliga finanserna för 2022—2025 (SRR 3/2021 rd).

Sammantaget anser kulturutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Flexibiliteten beaktar att studier fördröjs under coronatiden

Utskottet hänvisar här till ett tidigare betänkande (KuUB 14/2020 rd) och konstaterar att under den tid coronaepidemin pågått har de i sig nödvändiga restriktionerna kunnat bidra till att studier fördröjs av orsaker som den studerande inte har kunnat påverka genom egna åtgärder. Studierna har kunnat fördröjas till exempel till följd av förändringar i undervisningsarrangemangen, ändring eller indragning av praktiktidtabellen, svårigheter att få material för lärdomsprov eller brist på tillräcklig handledning.

I propositionen (s. 3) konstateras det att man under våren 2021 har utvärderat utvecklingen av covid-19-epidemin och dess effekter på studieförutsättningarna samt hur ändringarna i lagen om studiestöd, som trädde i kraft den 1 januari 2021, fungerar, huruvida de är tillräckliga eller eventuellt behöver utvidgas (KuUB 14/2020 rd). Enligt bedömningen i propositionen har epidemin utöver exceptionella och begränsade studiearrangemang kunnat försvaga de studerandes studieförmåga och öka belastningen på den psykiska hälsan. För en del studerande har epidemin också orsakat ekonomiska problem till följd av permitteringar, uppsägningar och uteblivna inkomster. Problem med tillgången på social- och hälsovårdstjänster kan dessutom ha försvagat livshanteringsförmågan och förutsättningarna att klara vardagen särskilt för de studerande som är i behov av sådana tjänster.

Betänkande KuUB 3/2021 rd

Utskottet anser det vara viktigt att de studerandes välbefinnande och hälsa följs aktivt och att de studerande får det stöd de behöver i rätt tid. Likaså är det viktigt att ge akt på hur flexibiliteten i studielånet utnyttjas och vilka effekter flexibiliteten har.

Utvidgning av flexibiliteten i studielånet

Genom propositionen utvidgas den flexibilitet i studielånet som trädde i kraft den 1 januari 2021 och som riktades till studerande som avlagt högskoleexamen under höstterminen 2020. Ändringen är inte längre tidsbegränsad, utan gäller tills vidare på grund av långa studietider och andra orsaker som framgår av propositionen (s. 4).

Generellt har flexibiliteten i förmånssystemen på grund av covid-19-epidemin varit tidsbegränsad. I denna situation kan den lösning som föreslås i propositionen anses motiverad, eftersom det i lagen finns begränsade förutsättningar för beviljande av förlängning av tiden för avläggande av examen i samband med coronasituationen. Dessutom beviljas en förlängning av avläggandet av examen inte automatiskt, utan den ska sökas och det ska framläggas motivering för att förutsättningarna för förlängning är uppfyllda.

I propositionen förblir det öppet när möjligheten att ansöka om förlängning av tiden för avläggande av examen slopas. Detta problem lindras av att studietiden inte kan förlängas för de låntagare som inlett sina studier efter det att epidemin har upphört.

Utskottet anser det vara viktigt att studielåntagarna informeras tillräckligt om flexibiliteten i fråga om studielånet och om att den undantagsperiod som berättigar till flexibilitet löper ut.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 84/2021 rd utan ändringar.

Betänkande KuUB 3/2021 rd

Helsingfors 3.6.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Paula Risikko saml
vice ordförande Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Sanna Antikainen saf
medlem Marko Asell sd
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Mikko Kinnunen cent
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Ari Koponen saf
medlem Sari Multala saml
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Sofia Vikman saml
ersättare Johan Kvarnström sd.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.